een lid harer vergadering gaat schorsen, omdat hij niet ingaat tegen een als onjuist gezien synode-advies, wat deed diezelfde classis tegen de synode, die het verkeerde advies uitbracht, en in haar oog dan toch stellig een nog zwaarder zonde bedreef dan 't bewuste classis-lid?

Al verder: Ds v. H. weigerde (sub 2) een synodale brief van de kansel voor te lezen. Dus: als de synode je in eigen huis de wet stelt, dan moeten kerkeraden en predikanten zich onderwerpen — dit is immers het volste recht van de opper-kerkeraad, die zich synode noemt?

Ds v. H. houdt een brief achter, aan de kerkeraad gericht (sub 4). Wij keuren deze daad niet goed — maar is elke dominé, die een brief niet overlegt, daarom zonder meer schorsenswaardig? Zulk een daad, voor éénmaal in een bepaalde situatie verricht, doet dit Christus zeggen: gij vergadert niet met Mij, maar gij verstreoit? En wat was de reden, dat Ds v. H. die brief niet overlegde?

Vervolgens: Ds v. H. beschuldigt in een predicatie twee ouderlingen op weg te zijn, de zonde tegen de Heilige Geest te bedrijven (sub 5). Ds v. H. zegt: „ik heb met de Schriften de ouderlingen gewaarschuwd voor: zondigen tot de dood. Afgezien van de vraag of de plaats om deze beschuldiging of waarschuwing te doen horen aan twee ambtsdragers de juiste was (wij hebben voor deze keuze in dit geval geen bewondering) — maakt het een predikant schorsenswaardig, als hij terugroept van een weg waarvan hij met de Schrift in de hand overtuigd is, dat die weg ten verderve leidt? Het schorsingsbesluit vermeldt weer een enkele daad, zonder aan te tonen, dat die daad als openbare grove zonde inging tegen Schrift, Belijdenis of K.O.

Ds v. H. zou de leden ener classicale commissie beschuldigd hebben, de zonde tegen de Heilige Geest te hebben bedreven (sub 6). Een andere classicale commissie (Ds Post, Ds Sollie, br van Spronsen, br A. A. Los) tekent hierbij aan: „Ds van Herwijnen noemt dit in een toelichting hierop „een definitieve leugen". Het schijnt misverstand geweest te zijn bij het warm loopen van het gesprek". En toch schorsingsgrond?

Ten slotte (sub 8): Ds v. H. weigerde op een classisvergadering te verschijnen. Maar Ds v. H. zegt: die vergadering was onwettig: samengeroepen, niet in overeenstemming met art. 41 K.O., maar door een predikant der classis. — Wij maken dit niet uit. Maar nog eens: grond voor schorsing, en straks voor afzetting?

Het is alles te dwaas, om langer over te praten.

Ja, ja, zo gaan echter stemmen op, maar wacht eens even! De kous is nog niet af! U vergeet de achtergronden! Hoe was de houding van Ds v. H. tegenover de Duitse bezettingsmacht?

O, dus daar komt de aap uit de mouw! Maar van die verhouding wordt in 't hele ongelukkige stuk geen melding gemaakt! Nergens staat: Ds v. H. is schorsenswaardig, want hij heeft gezondigd tegen Schrift en Belijdenis ten aanzien van de Duitse bezettingsmacht op die en die punten: openbare grove zonden! En iemand veroordelen en vonnissen vanwege achtergronden? Dank u wel. En intussen een aantal schijngronden bij elkaar zoeken? En krachtens die schijngronden iemand ambtelijk om hals brengen? Waar haalt men de euvele moed vandaan?

Ja, zegt iemand, maar vergeet niet — je kon in die tijd als kerkelijke vergadering niet open spreken. Er zat te veel gevaar aan vast. Je werd immers zó maar gegrepen en „eingesperrt"? En dát ging toch niet aan?

Dus, als ik het goed begrijp, is de situatie zó: een kerkelijke vergadering zegt: Heere, we klagen deze ambtsdrager bij U aan, en wij veroordelen en vonnissen hem in Uw Naam op deze en die gronden. Voor U en voor de mensen verklaren wij hem predikstoel en avondmaalstafel en doopvont onwaardig — want dat en dat heeft hij misdreven. En intussen speelt men een spel met de Heere en de mensen, want men weet, dat men de eigenlijke grond verdonkeremaant.

Men vreest meer de aardse dan de hemelse Rechter.

Men vreest meer de aardse dan de hemelse Souverein.

En zulk een handelwijze, heel deze droeve geschiedenis, zou nog het onderwerp moeten uitmaken van lange debatten?

P. D.

. Verspreiding

Prof. Veenhof schonk als uitgave van het Comité tot verspreiding van goedkope Geref. Lectuur een brochure van 128 bl. onder het hoofd: „Eén Herder..... één kudde". Naar de gewoonte van ons blad zal de schrijver zelf wel voor een aankondiging zorgen; waarheen ik verwijzen moge.

Omdat evenwel deze brochure de bedoeling heeft, over een reeds jaren aanéén met veel onwezenlijk geredeneer omhangen thema (dat der „samenspreking") ons volk in te lichten, en tevens voorlichting te geven aan degenen, die nog steeds gehoor geven aan de synodocratische theoremen, dan wel volgelingen zijn van zulke practijken, is het gewenst, haar te verspreiden. Naar binnen en naar buiten.

Daarom zij meegedeeld, dat men aan deze verspreiding meehelpen kan op deze manier: men zende f 1.— aan de heer H. H. v. d. Linden, M. D. de Grootstraat 20, Goes, giro 537347, en geve tegelijk naam en volledig adres aan van de persoon, aan wie men een exemplaar zou willen zien toegezonden. Voor toezending zal de Heer v. d. Linden dan wel zorgen.

Wij moeten ook in deze materie niet verslappen. Misverstanden wegnemen, en tegenover afleidings-manoeuvres weer eens laten zien, wat er nu **eigenlijk** aan de hand is, blijft een noodzakelijke arbeid. Men geve ook zelf zijn aandacht aan bl. 118; de professoren Kuyper-Grosheide geven daar, wat hen betreft, met genoegen „1905" cadeau. Vrij kort, nadat ze mede om een zinnetje uit 1905 de kerken uit elkaar joegen.....

K. S.

. Orgel-offer

Zaterdagmorgen, 23 Febr. 1952: het eerste schaap over de brug. Om in de beeldspraak van de Rotterdamse kerkbode te blijven: de eerste „melk van de kudde" voor het orgel in de aula. Een leuk briefje van deze inhoud:

Rotterdam-Noord, 22-2-52.

Voor orgel in de aula ..... f 1.—.

Lange leven de dominees die iets van kerkmuziek afweten! Dan volgen de gemeenten vanzelf.

Th.

Inhoud f 1.—. Leuk gevoel, het **begin** is er! Volgende gift kwam van „To en Ans"; die stuurden via Emmeloord uit Zeist f 2.50 met een mooi rijmpje, dat ik niet durf overnemen; toch moge ik de laatste zin vermelden: ze wekken op hun voorbeeld te volgen, want dan kunnen de vrienden niet meer zeggen:

„de — , — , prof,
koopt orgels op de pof".

De maat van 't rijm was goed; die van de bijdrage ook.

De derde in de rij was de Commissie van Beheer in ons goede Spakenburg. Daar geven ze voor „christelijke doeleinden", maar — het doel moet vertrouwd wezen, vinden de broeders. Wie geeft hun ongelijk? Nu, **dit** doel scheen hun terecht zeer goed; en derhalve kwam een opgetogen stem door de telefoon mij als opgetogen hoorder vertellen, dat er f 100.— was gegeven. Ik hoop, dat de Spakenburgers op z'n laatst op de Schooldag naar ons „ulleger" — dat is een „orgel" in het Spakenburgs — komen kijken. Een gezelschap, dat ik kwam vertellen van die giften was er zó blij mee, dat meteen de koppen bij elkaar gestoken werden, en mij een enveloppe met f 8.50 werd overhandigd. Op die enveloppe stond gedrukt: **Diakonessenhuis.** Mooier kon 't niet, vond ik.

Na deze niet-girale kwamen de eerste girale vreugden. Soms heb je 't gevoel: nog altijd ben je een kind. Want 't was een genot, de Dinsdagmorgen-post te ontvangen. Die bracht f 10.— (C. A. v. O. te H., „niet aanhaken, maar inhaken"; goed zo); f 3.— (fam. K. te N.); f 1.— (L. A. K. te S.); f 3.— (giro 62, van 'n vroegere en 'n toekomstige student; welkom beiden, met muziek); f 2,50 (giro nr 39); f 5.— (J. de V. te G.); f 1.— (J. de K. te A.).

Ziezo, dat is (ik sluit op Dinsdagmorgen af): giraal f 25.50; en niet giraal: f 112.—. Samen dus: de „stand-van-zaken", deze week: f 137.50.

Dat is lang niet beschamend, als je bedenkt, dat de krant pas op Vrijdag of Zaterdag aankomt. Hartelijk bedankt, dat U de koper-op-vertrouwen niet te schande hebt gemaakt.

Het orgel staat er al; de motor moet nog een plaatsje hebben. Mag ik zeggen: tot volgende keer?

Giro 127278. Bijschrift op giro: voor orgel aula.

K. SCHILDER.

Dr PAUL TOURNIER,

VAKWETENSCHAP EN PRACTIJK

Christelijke geneeskunst en Buchman-beweging (III)

De middelen, waarmee Tournier tracht z'n patienten tot de persoonlijke ontmoeting met Christus te brengen, zijn typisch de middelen van de Buchman-beweging; waaronder het „stille-tijd-houden" en het „delen" wel de voornaamste plaats innemen.

Dat „stille-tijd-houden" eist Tournier zowel van zijn patienten, als van zichzelf en van andere artsen, die op gelijke wijze zouden willen gaan werken als hij. Vaak ook houden arts en patient samen „stille tijd". Er is dan ook haast geen bladzijde in zijn boeken, of we lezen er zinnen als: „Als wij samen stil zijn voor God....." (R. T., 35), of: „Toen zij stil was voor God en schuld beleed, is een menigte verdrongen herinneringen één voor één in het bewustzijnsveld gekomen" (R. T., 241).

In die „stille tijd", d.w.z., in dat „stil zijn..... voor God", ontvangen we dan, volgens Tournier (en de verdere volgelingen van Buchman), openbaringen, hoe wij verder te handelen zullen hebben. Wij krijgen er „bevelen", „opdrachten" in (T. G., 208). Die „stille tijd" mogen zijn patienten zeker niet te kort nemen. Ook hijzelf houdt, aan het begin van de dag „stille tijd"; merkwaardig genoeg, pas na een gesprek met een priester. Hij vermeldt dit als volgt: „Wij bespraken met elkaar hoe hij zijn leven zou moeten inrichten in verband met zijn gezondheid. „Des morgens heb ik natuurlijk tot tien uur mijn godsdienstige plichten te vervullen", zeide hij. Toen hij vertrokken was kwam de gedachte bij mij op, dat ik voor mijn werk als arts evenzeer behoefte had aan gemeenschap met God als hij. Ik kon eigenlijk mijn stille tijd beschouwen als mijn eerste en dringendste afspraak. Van die tijd af heb ik in de regel geen patienten meer ontvangen voor 9 uur 's morgens. Zo beschik ik aan het begin van iedere dag over twee en een half rustige uren, waarin ik op mijn gemak stille tijd kan houden, in mijn Bijbel kan lezen of iets uit de geestelijke schatten der mensheid; waarin ik kan nadenken over mijn fouten van de vorige dag, mij voor God op de dag van heden kan voorbereiden of onder Zijn leiding de een of andere wetenschappelijke arbeid kan voortzetten. Ik heb ook de valse schaamte laten varen, die me belette om tot een patiënt te zeggen: „Ik kan u morgen niet ontvangen; mijn hele dag is bezet en ik wil niets afnemen van de tijd die ik aan God heb toegezegd" (T. G., 209).

Aan het eind van die „stille tijd" wisselen Tournier en zijn patient dan de „openbaringen" en „opdrachten" uit, die ieder „van God" gekregen heeft. Vaak laat hij de patient die „openbaringen" opschrijven. B.v. bij patient „Benjamin": „Ik gaf hem mijn receptblocnote en een potlood; zelf nam ik een opschrijfboekje. Ik zei alleen tot hem: „God zal u zeggen, wat u doen moet. Wij zullen samen naar Hem luisteren, en u moet opschrijven, wat Hij u zeggen zal" (R. T., 223). Aan patient „Constant" gaf hij eveneens „een blad papier en verzocht hem alles op te schrijven, wat hem voor de geest kwam, terwijl hij stil voor God werd". Tournier zei daarbij verder nog: „Bij uw eerste bezoek heeft ú gesproken; bij het tweede ik; nu moeten wij God laten spreken" (R. T., 220).

Dat men het in deze Buchmankringen met deze „openbaringen" en „bevelen" ernstig neemt, blijkt wel o.a. uit het volgende verhaal, dat Tournier vermeldt: „Ik ken iemand", zo schrijft hij, die op zekere dag, toen hij stil voor God was, de opdracht kreeg, met een jong meisje te trouwen, dat hem totaal onverschillig was. Zijn eerste reactie was negatief. Die gedachte leek hem onzinnig; hij kende niet eens de taal, die het meisje sprak. Maar terzelfder tijd — en zonder dat zij er iets van af wist — kreeg het meisje, toen zij stil voor God was, dezelfde opdracht. Niet lang daarna hebben zij elkaar lief gekregen en zijn zij samen getrouwd" (R. T., 179).

In de „stille-tijd" moet de patient ook komen tot het leren zien van zijn zonde en tot het bekennen van schuld. Dit geeft dan ineens een ongekende „bevrijding". Wij belijden wel „schuld", zo „in-het-algemeen"; maar wij noemen onze zonden veel te weinig bij name; één voor één! Tournier zegt: „Dit tekort is vooral van ernstige aard in Protestantse landen, waar de persoonlijke schuldbelijdenis, ondanks de vermaningen van Calvijn, zelden voorkomt" (R. T., 238). „De eerste voorwaarde om orde te stellen op zijn geestelijk leven, is dat men volkomen eerlijk tegenover zichzelf wordt en men kan alleen maar eerlijk tegenover zichzelf worden als men zich tegenover God plaatst" (R. T., 240). Tournier zegt daar verder van: „Om onze fouten goed te leren kennen, behoeven wij slechts aan God te vragen ons alles te laten zien, wat in ons leven met zijn geboden in strijd is, en in de stille tijd alles op te schrijven, wat ons op dat punt voor de geest komt. Dat is een proefneming, die iedereen gemakkelijk doen kan. Ik heb nog nooit iemand ontmoet, die, als hij dit eerlijk probeerde, niet werkelijk van zonde overtuigd werd en een geestelijke bevrijding leerde kennen. Ik heb mensen gekend, die mij de eerste keer, dat zij de proefneming deden, een schrift vol verkeerde dingen brachten, die zij nooit bekend hadden: leugens in woorden of in de wijze van zich te gedragen, huichelarij, bedriegerijen, oneerlijkheid tegenover de douane, met de belastingen, met het huishoudboek, onreine gedachten, gebaren of blikken, lichtgeraaktheid, afgunst, opstandigheid, angst, wrok, eerzucht, naijver, vijandigheid en haat" (R. T., 240). De patienten moeten dus van hun zonden de „concrete bijzonderheden" vertellen, want „alleen deze maken, dat de schuldbelijdenis iets uitwerkt" (R. T., 241). Voor dit alles is echter nodig „stil te zijn voor God", want „als iemand stil voor God is, krijgt hij het vermogen terug om zijn fouten onder de ogen te zien" (R. T., 251).

Op deze wijze werkt de „stille tijd" als een soort zelf-analyse en psycho-catharsis (waarover later meer). Tournier zegt dan ook zelf, dat de resultaten van de „stille tijd" die van de psycho-analyse heel dicht naderen! Zo zelfs, dat Tournier reeds door een patiente vermaand werd, dat hij te veel de psychiatrische kant opging! Hij zegt zelf: „Desondanks wekten de analytische ontdekkingen, waartoe de zielzorg leidde, zozeer mijn belangstelling, dat de psychiater het bij mij langzamerhand van de geestelijke leidsman won". En hij bekent, dat een patiente hem „onlangs op het verkeerde daarvan gewezen heeft en mij aan de tijd herinnerd, waarin zij voor mij was als de éne mensenziel tegenover de andere en niet als een „geval" tegenover haar dokter. Zij gevoelde het verlangen om het geestelijke terrein van vroeger terug te vinden, teneinde een nog ernstiger bekentenis te doen, zonder gevaar dat zij meer het voorwerp van mijn psychologische dan van mijn religieuze belangstelling zou zijn" (R. T., 241).

Dat Tournier hier reeds onmiskenbaar als psychiater werkzaam i s, blijkt wel duidelijk uit dit verhaal; hier is n.l. een „fixatie" aan de „psychiater" ontstaan. Een wederzijdse binding, die het karakter aan kan nemen van een soort betovering. Deze dreigt trouwens bij elke geestelijke behandeling. Tournier constateert dan ook: „Geestelijken, artsen en ook wel leken, die de geschiktheid bezitten priesterlijke arbeid te verrichten, worden er dikwijls min of meer bewust van tegengehouden zich actief met de zielzorg in te laten, doordat zij bevreesd zijn voor de gehechtheid van de betreffende personen jegens hen, welke in de psychoanalyse „overdracht" wordt genoemd. Ik heb verscheidene predikanten, priesters, artsen en leken gekend, die de grootste moeilijkheden te verduren hadden met iemand, vaak patiënt, die hen vervolgde met zijn of haar opdringerige aanhankelijkheid; trouwens, ik kan niet zeggen (zo zegt Tournier) dat ik er zelf altijd aan ben ontkomen" (T. G., 259).

In die „stille tijd" wil God ons dan bekend maken „Z ijn p l a n m e t o n s". Ook hier maken wij weer kennis met een typisch Buchmanniaanse stelling! Wij moeten voor alles trachten „Gods plan met ons leven" te leren kennen en als wij dit te weten gekomen zijn, moeten wij, in gehoorzaamheid, ons leven daarnaar inrichten. Letterlijk schrijft Tournier: „God heeft een plan voor ieder mens. Zich aan dat plan houden, betekent, dat men zijn normale leven heeft. Het op physiek, moreel en geestelijk gebied afwijken van dat plan, is wat ik levensfouten genoemd heb, en deze kunnen een noodlottige terugwerking op onze gezondheid hebben. De taak van de medicus is 't dus, de mens te helpen Gods plan met zijn leven te ontdekken, om zodoende tot de verwerkelijking van zijn normale leven te komen" (R. T., 70).

Waarin ziet Tournier nu het „afwijken van dit plan van God"? Wat zijn dan die „physieke levensfouten"?

„Onder de physieke levensfouten staan naast overbelasting en onvoldoende lichaamsbeweging de voedingsfouten bovenaan: het gebruik van te veel vlees, te veel suiker, te veel zuur, alcohol, kortom het te veel op lekker eten uit zijn. Er bestaat ook een plan van God voor de voeding van de mens, waar men niet ongestraft van kan afwijken" (R. T., 32). „Er zijn ook", zo zegt Tournier, „bepaalde functies in het organisme — de vegetatieve functies — die aan de wil van de mens ontsnappen. Zij zijn, als ik het zo mag zeggen, automatisch onderworpen aan Gods plan. Wanneer wij dus met die functies, waarin wij wel vrijheid van handelen gekregen hebben, ongehoorzaam zijn aan dat plan, heerst er innerlijk disharmonie. Het gaat er dan mee als met een bijenkorf, waarin een deel der bijen het goddelijk plan, dat hun instinct hun voorschrijft, zou volgen, terwijl de rest er zich aan zou onttrekken. Dat bijenvolk zou men ziek noemen" (R. T., 225). Hier begrijp ik echter Tournier niet: de vegetatie-functies zijn niet aan onze wil onderworpen. Zij ontsnappen aan onze wil. Goed! Maar, zou ik dan met die functies o n g e h o o r z a a m zijn aan Gods wil? Ik kan er toch pas on-gehoorzaam aan zijn, als zij op enigerlei wijze wèl aan mijn wil onderworpen zijn! Zo poneert Tournier verder ook de „w e t v a n d e 3 - v o u d i g e r u s t"; de rust van de winter, van de Zondag en van de nacht! Hij omschrijft deze als volgt: „Ten eerste (is daar) de jaarlijkse rust, waar de natuur ons het voorbeeld van geeft: zij rust in de winter. En men zou zich kunnen indenken, dat wintervacantie gunstiger is dan zomervacantie. In de tijd, waarin het gebrek aan zonneschijn ons van een deel der zonnekracht berooft, zijn een paar weken in de bergen, in de sneeuw met sterke ultraviolette straling, ongetwijfeld de beste vacantie en wellicht komt eenmaal de dag, dat de onderwijsautoriteiten dat zullen inzien. Hippocrates gaf reeds de raad om in de winter arbeid en voeding te verminderen — hij schreef zelfs een enkele maaltijd per dag voor! — om zich zo naar de wet der natuur te richten. Vervolgens de wekelijkse rust, naar Bijbels voorschrift: op dit punt behoeft men niet te wijzen op de fout van ontelbare mensen, die zich op Zondag meer vermoeien dan in de week. En tenslotte de nachtrust, waarop Christus zo met nadruk wijst en welke onze beschaving, met haar perfectionnering van het kunstlicht, zo sterk beknot heeft" (R. T., 123).

Wat dit alles voor invloed op Tournier's praktijk heeft, blijkt wel uit zijn mededeling, dat hij de laatste jaren een steeds groter aantal..... gezonden (!) te „behandelen" krijgt (R. T., 76). „De beweegreden voor hun doktersbezoek was iets geheel nieuws. Uit liefde tot God, uit verlangen Hem te gehoorzamen en hun beste krachten en talenten aan Zijn dienst te wijden, wilden zij tot groter zelfkennis komen, om hun leven, hun gedragslijn, hun voeding en hun rust beter naar Zijn plan te regelen. Het is heerlijk (zo zegt Tournier) voor een dokter om op die manier een gezonde te kunnen helpen zijn gezondheid nog te verbeteren en zijn maatschappelijk rendement te verhogen. Het is, als ik mij zo mag uitdrukken, hem helpen een positieve gezondheid op te bouwen: niet een gezondheid om niet ziek te worden, maar een gezondheid om beter te kunnen dienen" (R. T., 76).

Ik vermoed zo, als ik dat hier reeds zeggen mag, dat zulke mensen Tournier opzoeken, omdat zij, vermoedelijk evenals hijzelf, „een hang zullen hebben naar het buitengewone, en een afkeer van het alledaagse en eentonige leven"; misschien ook wel „een complex tegen het normale leven".

Dit zijn geen „gewone patiënten" meer; noch lichamelijk-, noch geestes-zieken.

P. JASPERSE.

LITERATUUR EN KUNST

't Is mijn broeder

door Argye M. Briggs. Uit het Amerikaans vertaald door Nel Bergmans. Uitgave J. H. Kok N.V. te Kampen.

We zijn heel erg blij met dit boek, want het is een goed boek en goede boeken zijn schaars tegenwoordig.

Het is het verhaal van Josh Kenyon.

Zijn vader is een oud-militair, een Kolonel, verstard in een vormen-godsdienst. Zijn broer heet Ran, een deugniet, de verwende lieveling van zijn vader, die opgroeit tot een misdadiger, het familiebezit opmaakt en krankzinnig wordt. Evart is een van de negerbedienden. Het donkere ras wordt in den huize Kenyon op een afstand gehouden. De bedienden, negers en negerinnen, worden niet mishandeld, maar evenmin behandeld als mens, laat staan als christen.

En daarmee is de stof gegeven voor een roman, die boeit van de eerste tot de laatste pagina. Maar het boek is niet alleen spannend, het is ook door en door Amerikaans. Wie wat wil weten van het leven in Amerika, leze dit boek. Het vertelt ons van de opvattingen van de gewone Amerikaan, van zijn gezinsleven, zijn kijk op het negervraagstuk, zijn godsdienst, zijn practische aanpak van de dingen.

Maar dat is lang niet alles. Ofschoon Amerikaans tot in de kleinste détails, is het een boek, dat u uzelf laat zien. Want dit boek is niet een godsdienstig boek, zoals Amerika er twaalf in een dozijn leveren kan. Dit boek blijft niet aan de oppervlakte, het graaft diep, zéér diep in de roerselen van het menselijk hart en het reikt daarom ver uit boven het Amerikaanse leven, het raakt ook uw leven zéér persoonlijk.

En dat is het wat dit boek waard maakt door ons allen gelezen te worden.

Het gegeven van deze roman ligt in de titel verankerd: „'t is mijn broeder".

Josh wordt geconfronteerd met het Schriftwoord: wie zijn broeder haat, is een doodslager, en later, wanneer hij dit woord begint te begrijpen, met dat andere woord: Wie tot zijn broeder zegt Raka, die is strafbaar door het helse vuur. En wanneer hij eindelijk ook dat heeft leren verstaan, komt hij in aanraking met nog een ander woord der Schrift: hebt uw broeder lief.....

En ook dát leert hij.

Hij wordt op tweeërlei wijze met deze eis der Schrift geconfronteerd. In de eerste plaats met zijn natuurlijke broeder, die hem veel kwaad berokkend heeft en voor wie hij desondanks, toch dertig dollar per maand van zijn karig weekloon gaat opbrengen, wanneer deze in een inrichting moet worden verpleegd.

Maar daar is ook die andere broeder, die neger Evart, die stille jongen, die „bekeerd" wordt en als christen leeft, voor dokter gaat studeren en later, wanneer Josh getrouwd is en op de olievelden zijn brood verdient, na jaren verwijdering hem weer in de weg treedt. Josh heeft nooit iets met deze bediende van zijn vader gehad. Integendeel, hij hield wel van de vrome, stille jongen, maar hij was een neger, en die gaf je geen belangstelling. Maar God drukt hem ook hier met de neus op de eis van de Schrift, ook Evart is zijn „broeder" en dat beseft hij pas op de laatste pagina van het boek, want dan is ook Josh „bekeerd", heeft hij de KERK mogen zien, de onmisbaarheid van de gemeenschap der heiligen en dan zal er Avondmaal gevierd worden. Amerika heeft kerken voor blanken en voor negers gescheiden. Maar het is een bizondere dienst, want de zoon van Josh is dominé geworden en de neger-dokter Evart leeft zo mee met het gezin van de zoon van zijn vroegere meester, dat ook hij, zij het op de galerij, deze dienst wil bijwonen. En dan gaat daar beneden 't brood van hand tot hand en wanneer ook de bekertjes met wijn rondgaan, ziet Josh plotseling, daar op de galerij de neger, zijn oude vriend, en dan gaat er iets opzienbarends gebeuren.

Josh gaat met brood en wijn naar boven en neemt plaats náást Evart en deelt met hem de Avondmaalstafel, terwijl de jonge predikant daar beneden zegt: „Want zo dikwijls als gij deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt.....". En dan drinken Josh en de neger Evart samen.

„Eén Heer, één geloof, één doop.....".

Men moet Amerika kennen om te begrijpen, wat deze overwinning zeggen wil.

Maar laat ons de hand in eigen boezem steken. Ook u en mij wordt dagelijks in het oor gefluisterd: „'t Is uw broeder.....".

Of het gereformeerde mensen zijn, die in dit boek optreden? Neen, dat niet. Want Amerika heeft zo goed als geen gereformeerden.

Maar we belijden in art. XXVII van de Ned. G. B., dat „deze kerk verspreid en verstrooid is door de gehele wereld, nochtans tezamen gevoegd en verenigd zijnde met hart en wille in één zelfde Geest, door de kracht des geloofs".

Krachtens dit artikel zeggen wij: dit is een c h r i s t e l i j k boek, en n.l. reikt het vèr boven het gewone Amerikaanse genre van z.g. „christelijke lectuur" uit, omdat deze auteur zijn stof laat uitgroeien tot kerkvergaderend werk en in de gemeenschapsoefening aan de Dis des verbonds, het rassenvraagstuk inderdaad „oplost", op de enige manier, waarop ook Amerika dit zijn probleem alleen maar zal kunnen oplossen.

Dezer dagen zagen we ergens een aankondiging van een nieuwe druk van het boek „Zoon van Amerika", het opzienbarende boek, dat zijn stof vond in de „black belt" van Chicago. Ook dat werk zoekt de oplossing van het rassenprobleem. Maar we beluisteren daarin het lied van Lamech, die een man dood sloeg om een wond en een jongen om een bult. Dit boek zingt het lied van de verloste kerk, dat niet het lied is van de krachtmens, die eenling bleef, maar het gezang van de grote schare, uit alle geslachten, tongen en natiën.

Ik zeg: ik ben blij met dit boek en ik hoop op herdrukken, want, wat ditmaal uit Amerika kwam was goed, heel goed, een verrijking voor onze positieve christelijke lectuur.

De vertaling was in goede hand en de firma Kok zorgde voor een smaakvolle en degelijke uitvoering.

Gaarne aanbevolen. R. v. R.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Prof. Dr G. C. v. Niftrik en de V.U.

Het tijdschrift „Kerk en Theologie", waaraan allerlei Hervormde theologen meewerken, en dat eens in de drie maanden verschijnt, geeft in elk nummer een interessante kroniek, welke verzorgd wordt door prof. Van Niftrik en dr A. F. N. Lekkerkerker.

In de kroniek, geplaatst in het nr dat enige weken geleden verscheen (3e Jrg., No. 1, 1952), schrijft prof. Van Niftrik vrij uitvoerig over dr C. J. Honig. Deze zoon van de vroegere Kamper dogmaticus was èn erelid èn reunist van S.S.R. Gezien de houding van dr Honig inzake de gebeurtenissen binnen S.S.R., met name binnen de afdeling Amsterdam, had G. Puchinger in zijn blad „Polemios" laten weten, dat hij niet gerust was over de houding van dr Honig inzake de barthiaanse agitatie binnen genoemde afdeling. In „Polemios" van 15 Dec. 1951 deelt Puchinger mede, dat het „trouweloze" (de benaming is van Puchinger zelf en, naar ik meen, terecht gebruikt in dit verband) erelid van de afdeling Amsterdam meende te moeten heengaan in zijn hoedanigheid èn van erelid èn van reunist. Deze mededelingen worden ook verstrekt in de kroniek waaraan prof. Van Niftrik deze merkwaardige zin toevoegt: „De heer Puchinger constateert met enige voldoening, dat hij weer gelijk had".

Nu is dr C. J. Honig ook curator van de Vrije Universiteit. Vandaar dat Puchinger, in rechtmatige zorg over déze curator, een duidelijke vraag stelt, ook overgenomen in de kroniek: „En tot de gehele Gereformeerde Gezindte neem ik de vrijheid als gereformeerd medelid dezer Gezindte één vraag openlijk voor te leggen: Is het gerechtvaardigd dat een figuur van de principiële ligging van dr C. J. Honig, die, naar thans openlijk bewezen is, de Amsterdamse S.S.R.-studenten zonder enige verdediging in het jaar van de Groen-herdenking heeft overgegeven aan het Barthiaanse penetratiefront, nog langer curator zij van de Vrije Universiteit? Stel deze typisch Groeniaanse vraag thans openlijk en alom!!"

Prof. van Niftrik vindt deze „onbeschaamdheden" daarom de moeite van behandeling in zijn kroniek waard, omdat de V.U. in het geding is. Als deze volbloed barthiaan belangstelling gaat krijgen voor de V.U. dan mag het wel in de krant! Hij antwoordt op zijn eigen vraag of de V.U. nu ook gaat meedoen met de grote schoonmaak, aldus: „Dat kan interessant worden, nu er juist zoveel nadruk op wordt gelegd, dat de Vrije Universiteit maar niet een universiteit is van de Gereformeerde Kerken, maar van de Gereformeerde Gezindte, waartoe ook Hervormden kunnen behoren. In een kerkblad van Kerkeraad en Jeugdraad te Honselersdijk las ik de mededeling, dat er aan de V.U. 230 Hervormde studenten studeren en dat drie Hoogleraren plus één lector belijdend lidmaat der Hervormde Kerk zijn. M.a.w.: de Vrije Universiteit ook voor Hervormden acceptabel! Wij willen het gaarne geloven. Als nu dr Honig er maar niet wordt uitgezet! En als we eens duidelijk horen mogen waar de grenzen van de Gereformeerde Gezindte precies liggen. Ik vrees met grote vreze, dat naar het inzicht van de leidende figuren ter Vrije Universiteit nogal een behoorlijk deel der Hervormde Kerk daar **buiten** zal vallen". (Vetgedrukte woord in het origineel cursief gedrukt, Z.).

Ik laat de polemiek met prof. Van Niftrik graag over aan Puchinger, hij heeft daarvoor een heel blad disponibel. Ik geloof, met prof. Van N., dat het verbazing kán wekken als de V.U. voor Hervormden acceptabel is; als de V.U. metterdaad acceptabel is dan pleit dat alvast niet voor de huidige lijn van de V.U. Ook over die grenzen van de Geref. Gezindte zou ik graag meer horen. Dat wordt wel eens tijd. Aangezien ik vooralsnog meen, dat die „Gereformeerde Gezindte" een fictie is, zal ik over die grenzen wel niet nader ingelicht worden. Ik deel echter niet die vrees van prof. Van N. t.a.v. het inzicht van de leidende figuren van de V.U. De getallen die prof. Van N. verschafte spreken in dát opzicht een te duidelijke taal. Het opportunisme in die kringen enigermate kennende, meen ik te mogen verwachten, dat men aan die kant alles zal vermijden wat het ongenoegen met Hervormden zou kunnen opwekken.

Dat prof. Van N. bij voorbaat de leidende figuren in V.U.-kring wil waarschuwen voorzichtig te zijn, blijkt, dunkt me, uit zijn kroniek niet onduidelijk. Nadat de